

**PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO ETNINĖS KULTŪROS, SVEIKATOS IR
LYTIŠKUMO UGDYMO, RENGIMO ŠEIMAI, UGDYMO KARJERAI, ŽMOGAUS
SAUGOS BENDRŲJŲ PROGRAMŲ INTEGRAVIMO Į ATSKIRUS DALYKUS TEMŲ
SĄRAŠAI**

ETNINĖS KULTŪROS INTEGRACIJOS Į DALYKUS TEMOS

DAILĖ

2.1. LIAUDIES KŪRYBA

2.1.1. Nagrinėti tautosakos užrašymo istoriją. Analizuoti liaudies kūrybos prigimtį ir raiškos galimybes, ją vertinti atskiriant nuo kičo.

2.1.1.2. Paaiškinti sąvokas liaudies kūryba, mėgėjų kūryba, populiarioji kultūra, masinė kultūra, kičas.

2.1.7. Nagrinėti regioninės tautodailės tradicijas, analizuoti tautodailės atspindžius profesionalioje dailėje.

2.1.7.2. Pateikti liaudies meno atspindžių profesionaliojoje dailėje pavyzdžių.

CHOREOGRAFIJA

1.1.2.4. Išvardyti svarbiausias Lietuvos valstybės šventes ir atmintinas dienas, kitas su tautos tradicijomis susijusias šventes.

1.3.1.1. Įvardyti žmogaus pagrindinius gyvenimo tarpsnius, nusakyti jų sampratą etninėje kultūroje.

1.8.4.1. Nusakyti tradicines pavasario šventes, jų papročius ir tautosaką, muzikinį folklorą.

2.1.5.2. Pateikti duomenų apie tradicinių šokių klubų veiklą Lietuvoje ir kitose šalyse.

2.1.5.4. Pateikti Baltijos Šalių tradicinių šokių pavyzdžių.

TECHNOLOGIJOS

1.6.1. Nagrinėti tradicinės veiklos reikšmę ir ypatybes, susijusius papročius, apeigas ir folklorą. Tyrinėti tradicinių mugių raidą ir ypatybes Lietuvoje.

2.1.7. Nagrinėti regionines tautodailės tradicijas, analizuoti tautodailės atspindžius. Kurti įvairių rūšių liaudies meno kūrinius arba liaudies meno elementus panaudoti savo kūryboje.

DORINIS UGDYMAS

1.1. TAUTA IR TRADICIJOS

1.1.1. Nagrinėti tautos sampratą, lietuvių tautos kilmę, istoriją, baltų ir slavų kultūrinės sąsajas.

1.1.3. Nagrinėti tautiečių bendruomenių užsienyje tradicijas, emigracijos priežastis, diskutuoti apie užsienio lietuvių sąsają su Lietuva stiprinimą.

1.2. PAPROTINĖ TEISĖ IR ELGESYS

1.2.1. Analizuoti ir vertinti paprotinės teisės ypatybes Lietuvoje, diskutuoti apie jos reikšmę.

1.3. ŽMOGAUS CIKLO TARPSNIAI IR APEIGOS

1.3.2. Palyginti gyvybės laukimo, gimtųjų, krikštynų, gimtadienių ir vardadienių papročius.

1.3.3. Nagrinėti tradicines vestuves lyginant įvairių regionų, savo ir kitų tautų papročius, ieškant jų atspindžių šiuolaikinėse vestuvėse.

1.3.4. Lyginant vertinti seno (jauno) sampratą ir požiūrį į senolius tradicinėje bendruomenėje ir šiuolaikinėje kultūroje.

1.4. JAUNIMO BRANDOS APEIGOS IR PAPROČIAI

1.4.2. Palyginant tradicinę bendruomenę ir šiuolaikinę visuomenę, diskutuoti apie požiūrį į meilę ir draugystę, tradicines meilės jaunimo dainas.

KŪNO KULTŪRA

2.1.5. Tyrinėti jaunimo šokių vakarėlių papročius, palyginti su dabartine tradicinių šokių klubų veikla Lietuvoje ir kitose šalyse, šiuolaikiniais jaunimo šokiais. Šokti tradicinius šokius, žaisti žaidimus. Surengti tradicinių šokių vakaronę, šokių ar žaidimų varžytuvės ir jose dalyvauti.

TIKSLIAIEJI IR GAMTOS MOKSLAI

1.5.1.1. Kultūrinis paveldas ir mitybos papročiai – biologija;

1.7.1 Kultūrinis kraštovaizdis ir tradicinė architektūra – geografija;

UŽSIENIO KALBOS

1.3. Žmogaus gyvenimo ciklo tarpsniai ir apeigos

1.3.2.1. Nusakyti (...) gimtadienių ir vardinių tradicijas šių dienų ir etninėje kultūroje.

1.8. Kalendoriniai papročiai

1.8.2.3. Nusakyti lietuvių ir kitų tautų mirusiųjų minėjimo ir kapų lankymo papročiai.

1.8.3.2. Papasakoti apie advento ir kitų žiemos periodų bei švenčių lietuviškus papročius.

1.8.3.4. Pateikti duomenų apie „žiemos išvijimo“ karnavalus kitose šalyse.

1.8.4.1. Nusakyti tradicines pavasario šventes, jų papročius ir tautosaką.

1.8.4.2. Pateikti duomenų apie Lietuvoje švenčiamą Valentino dieną.

LIETUVIŲ KALBA IR ISTORIJA

Į dalyko programas integruos ETNOKULTŪROS programos skyriaus ETNINĖS KULTŪROS VERTYBIŲ BEI REIŠKINIŲ PAŽINIMAS IR VERTINIMAS (I) temas:

I.1. – Tauta ir tradicijos;

I.2. – Paprotinė teisė ir elgesys;

I.3. – Žmogaus gyvenimo ciklo tarpsniai ir apeigos;

I.8. – Kalendoriniai papročiai.

Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrųjų programų integruotos temos į Ugdymo turinį iš „Bendrosios programos 2-as priedas“

Dorinis ugdymas. Etika. Tikyba:

10.1, 12.1 Sveikatos, sveikos gyvensenos ir šeimos sampratos.

10.2, 12.2 Fizinė sveikata. Lytinis brendimas.

10.4, 12.4 Socialinė sveikata.

I–II G. kl. etika:

Atsakomybė už naujos gyvybės pradėjimą.

Lygios lyčių galimybės.

Lytiškumo raiška. Vyriškumo ir moteriškumo samprata.

Pagarbus požiūris į kitos lyties bendraamžius ir kritiškas stereotipinių įvaizdžių

vertinimas.

Kritiškas diskriminacijos dėl lyties vertinimas.

Prigimtinė žmogaus teisė į gyvybę.

Vieniškumo priežastys.

Skirtingi vaikinių ir merginų požiūriai į draugystę ir partnerystę. Gero draugo ir partnerio savybės.

III–IV G. kl. etika:

Ištikimybės svarba meilės požiūriu ir atsakomybė už nesantuokinius intymius santykius.

Meilės samprata. Kuo meilė skiriasi nuo lytinio potraukio, trumpalaikio susižavėjimo ir seksualinio priekabiavimo.

Atsakomybė už nesantuokinius intymius santykius.

Psichologinės savižudybės priežastys.

Kaip atpažinti reikalavimo intymiai bendrauti būdus.

Pagarbus požiūris į kitos lyties bendraamžius.

Įvairių šeimų samprata.

Tradicinė šeima ir dabartinės šeimos samprata.

Moters vaidmuo šeimoje.

Santuokos motyvai.

Tėvų ir vaikų santykių problemos.

Reprodukcinė ir ugdomoji šeimos samprata.
Gimstamumo mažėjimo problemos.
Prigimtinės žmogaus savybės – orumas ir autonomija.
Šeimos planavimo svarba.
Psichologinės, fizinės ir moralinės nėštumo nutraukimo pasekmės.
Bevaikystės ir dirbtinio apvaisinimo problemos.
Sąmoningas šeimos kūrimas, atsakomybės ir įsipareigojimų priėmimas.
Romantiškosios ir brandžios meilės komponentai.
Motina, tėvas, pamotė, patėvis grožinės literatūros kūrinuose.
Meilės modeliai, veikiami populiariosios kultūros.

Dorinis ugdymas (tikyba):

I klasė:

Siekti išgyventi brandžią meilę.
Pripažinti sveikatą kaip vertybę.
Branginti draugystę, pripažinti jos vertę.
Sąmoningai ir atsakingai kurti šeimą.
Būti budriam ir atspariam rizikingose situacijose, pasipriešinti smurtui.

II klasė:

Savo indėliu siekti bendros gerovės. Pažinti savo asmenybės galias.
Būti budriam ir atspariam rizikingose situacijose, pasipriešinti smurtui.
Branginti savo potencialią galimybę susilaukti vaikų.
Siekti išgyventi brandžią meilę.

IV klasė:

Stengtis tausoti ir stiprinti darną šcimoje.

Biologija I–IV G. kl.:

10.2, 12.2 Sveika mityba.
10.2.5., 12.25 Lytinis brendimas.
10.4.1, 12.4.1 Draugystė ir meilė.

Kūno kultūra I–IV G. kl.:

10.2.1, 12.2.1 Fizinė sveikata, fizinis aktyvumas.

Informacinės technologijos I–IV G. kl.:

Technologijos:

10.2.2, 12.2.2 Sveika mityba.

Klasės auklėtojo veikla .1 kart per mėn klasės val. pagal temas:

10.3, 12.3 Psichikos sveikata.
10.4, 12.4 Socialinė sveikata.

Kita veikla "Sveikatos, lytiškumo ir rengimo šeimai bendrosioms programoms

įgyvendinti:

1. Netradicinė diena „Integruotos pamokos skirtos sveikatingumui“.
  2. Aktyviųjų pertraukų organizavimas.
  3. Socializacijos projekto „Rūpinkis savimi“ įgyvendinimas.
  4. Sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo programos įgyvendinimas.
  5. Britanijos ambasados „DOFE apdovanojimų programos įgyvendinimas“
- UGDYMO KARJERAI INTEGRACIJOS Į DALYKUS TEMŲ SĄRAŠAS

TIKSLIEJI IR GAMTOS MOKSLAI

9–10 klasė: Teminė sritis „Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas“ – 1.1.3.

biologija

9–10 klasė: Teminė sritis „Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informacija“ – 2.1.3. IT

11–12 klasė: Teminė sritis „Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informacija“ – 2.1.4.

matematika

UŽSIENIO KALBOS

9–10 klasės

2. Karjeros galimybių pažinimo sritis

2.1.3.3. Nurodyti, kur ir kaip ieškoti informacijos apie profesijas ir mokymosi galimybes.

4. Karjeros įgyvendinimo sritis

4.3.3.2. Apibūdinti gyvenimo aprašymo rengimo procesą, siejant šį dokumentą su karjeros tikslais.

11-12 klasės

2. Karjeros galimybių pažinimo sritis

2.1.4.1. Nurodyti, kur ir kaip ieškoti informacijos apie profesijas, studijų sritis ir kryptis, profesines ir aukštąsias mokyklas bei įsidarbinimo galimybes.

2.3.4.2. Apžvelgti darbo formų įvairovę.

4. Karjeros įgyvendinimo sritis

4.3.4.2. Išvardyti, kokie yra pagrindiniai karjeros dokumentai ir jiems keliami reikalavimai.

MENAI, DORINIS UGDYMAS, KŪNO KULTŪRA

DALYKAS	MOKINIŲ PASIEKIMAI, GEBĖJIMAI, ŽINIOS IR SUPRATIMAS
DAILĖ	2.1. Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją. 2.1.3.1. Apibūdinti karjeros informacijos rūšis, informacijos paieškos ir tvarkymo būdus. 2.1.3.3. Nurodyti, kur ir kaip ieškoti informacijos apie profesijas ir mokymosi galimybes.
CHOREOGRAFIJA	1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas. 1.1.3.1. Diskutuoti, kaip asmenybės savybės, gabumai, asmeninės ir darbo vertybės, karjeros interesai ir kompetencijos įtakoja karjeros sprendimus. 1.2. Pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis. 1.2.4.6. Bendradarbiauti mokymosi grupėje ir tarp grupių. 3.1. Kelti gyvenimo ir karjeros tikslus. 3.1.4.3. Koreguoti savo karjeros ir gyvenimo tikslus. 4.1. Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas. 4.1.4.1. Klasifikuoti laiko ir kitų išteklių valdymo technikas. 4.3. Efektyviai ieškoti darbo. 4.3.3.3. Diskutuoti, kaip sėkmingas pristatymas įtakoja asmens karjeros galimybių plėtrą.
TECHNOLOGIJOS	1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas. 1.1.3. Pažinti savo asmenybės savybes, gabumus, interesus, kompetencijas, asmenines ir darbo vertybes, sieti jas su karjeros sprendimais. 2.1. Rasti ir efektyviai naudoti karjeros informaciją. 2.1.3. Rasti, analizuoti, sisteminti, vertinti ir planuojant karjerą pasinaudoti aktualia informacija apie profesijas ir mokymosi galimybes. (2.1.3.7.) 2.3. Pažinti kintantį darbo pasaulį. 2.3.3. Įvertinti darbo pasaulio kaitą ir darbo formų įvairovę, planuojant savo karjerą (2.3.3.1.) 3.2. Priimti karjeros sprendimus. 3.2.3. Savarankiškai priimti karjeros sprendimus, taikant įvairius karjeros sprendimo priėmimo modelius ir technikas (3.2.3.4.)
DORINIS UGDYMAS (ETIKA)	1.1. Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas. 1.1.3. Pažinti savo asmenybės savybes, gabumus, interesus, kompetencijas, asmenines ir darbo vertybes, sieti jas su karjeros sprendimais (1.1.3.1., 1.1.3.3.) 1.1.4. Pažinti savo asmenybės savybes, gabumus, interesus, kompetencijas ir vertybes, jas kritiškai vertinti bei taikyti planuojant ir įgyvendinant karjerą (1.1.4.1., 1.1.4.2.)

	<p>1.2.Pažinti socialinę aplinką ir socialinius vaidmenis. 1.2.3.Svarstyti savo socialinės aplinkos ir socialinių vaidmenų poveikį karjeros sprendimams (1.2.3.3.,1.2.3.6.) 1.2.4.Kritiškai vertinti socialinės aplinkos įtaką ir esamus bei numatomus socialinius vaidmenis, planuojant ir įgyvendinant karjerą (1.2.4.2.,1.2.4.8.) 2.3.Pažinti kintantį darbo pasaulį. 2.3.3.Įvertinti darbo pasaulio kaitą ir darbo formų įvairovę, planuojant savo karjerą (2.3.3.1.,2.3.3.5.) 2.3.4.Analizuoti darbo pasaulio kaitos tendencijas, įvertinti jų galimą poveikį asmeninės karjeros įgyvendinimui (2.3.4.1.,2.3.4.6.) 3.1.Kelti gyvenimo ir karjeros tikslus. 3.1.3.Nustatyti gyvenimo prioritetus, kelti, vertinti, derinti savo gyvenimo ir karjeros tikslus.(3.1.3.2.,3.1.3.6.) 3.1.4.Nuolat peržiūrėti savo karjeros ir gyvenimo tikslus, koreguoti juos atsižvelgiant į asmeninius ir aplinkos pokyčius (3.1.4.1.,3.1.4.2.) 4.1.Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas. 4.1.3.Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas, siejant jas su asmeniniu karjeros planu (4.1.3.2.,4.1.3.3.,4.1.3.7.,4.1.3.8.) 4.1.4.Taikyti ir tobulinti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas, siejant jas su karjeros plano įgyvendinimu. (4.1.4.2.,4.1.4.3,4.1.4.7.,4.1.4.8.) 4.3.Efektyviai ieškoti darbo. 4.3.3.Prisistatyti įvairiose situacijose ir parengti savo gyvenimo aprašymą, siejant jį su karjeros tikslais.(4.3.3.3.,4.3.3.4.) 4.3.4.Parengti savo kompetencijos aplanką ir taikyti įvairius darbo ieškos būdus, modeliuojant juos savo karjeros plano kontekste (4.3.4.5.,4.3.4.6.)</p>
KŪNO KULTŪRA	<p>1.1.Pažinti karjerai svarbias asmenybės charakteristikas. 1.1.3.Pažinti savo asmenybės savybes, gabumus, interesus, kompetencijas, asmenines ir darbo vertybes, sieti jas su karjeros sprendimais(1.1.3.5.) 1.1.4.Pažinti savo asmenybės savybes, gabumus, interesus, kompetencijas ir vertybes, jas kritiškai vertinti bei taikyti planuojant ir įgyvendinant karjerą (1.1.4.5..)</p>

ŽMOGAUS SAUGOS INTEGRAVIMO Į DALYKUS TEMŲ SĄRAŠAS
LIETUVIŲ KALBOS IR ISTORIJOS
Į dalyko programas integruoti temą **PSICHOLOGINIS PASIRENGIMAS GRĖSMĖMS IR PAVOJAMS (1).**

TIKALIEJI IR GAMTOS MOKSLAI

11–12 klasė: Teminės sritis „Psichologinis pasirengimas grėsmėms ir pavojams“ 1.2.1 IT

Visose klasėse valandėlių metu ir pusmečių pradžioje vedami sugaus elgesio instruktažai

UŽSIENIO KALBOS

2. Saugi elgsena buityje ir gamtoje

2.3.5. Paaiškinti, kaip bendravimas su gyvūnu gali pagerinti žmogaus savijautą.

4. Saugi elgsena ekstremaliosiose situacijose

4.7.1. Apibūdinti ekologinio pobūdžio ekstremaliosias situacijas ir jų poveikį žmonėms, aplinkai.

11-12 klasės

4. Saugi elgsena ekstremaliosiose situacijose

4.2.2. Pateikti žmogaus ar gamtos sukeltų ekstremaliųjų situacijų galimo poveikio žmonėms,

turtui ir aplinkai pavyzdžių.

MENAI, DORINIS UGDYMAS IR KŪNO KULTŪRA

DALYKAS	MOKINIŲ PASIEKIMAI, GEBĖJIMAI, ŽINIOS IR SUPRATIMAS
DAILĖ	4.Saugi elgsena ekstremaliosiose situacijose. 4.2.Apibūdinti asmeninės ir kolektyvinės gyventojų apsaugos esmę (4.2.1.) 4.7.Tinkamai elgtis susidarius ekologinio pobūdžio ekstremaliajai situacijai (4.7.1.)
CHOREOGRAFIJA	1.Psichologinis pasirengimas grėsmėms ir pavojams. 1.1.Priimti adekvačius su saugumu susijusius sprendimus (1.1.1.) 2.Saugi elgsena buityje ir gamtoje. 2.1. Kurti saugią ir darnią aplinką sau, šeimai, bendruomenei ir gyvūnams (2.1.1.)
TECHNOLOGIJOS	4.Saugi elgsena ekstremaliose situacijose. 4.7. Tinkamai elgtis susidarius ekologinio pobūdžio ekstremaliajai situacijai (4.7.1.)
DORINIS UGDYMAS (ETIKA)	1.Psichologinis pasirengimas grėsmėms ir pavojams. 1.1.Priimti adekvačius su saugumu susijusius sprendimus (1.1.1.) 1.2.Dalytis apibendrinta informacija įvairiomis saugos stiprinimo/su sauga susijusiomis temomis, reikšti savo nuomonę ir ją pagrįsti((1.2.1.) 2.Saugi elgsena buityje ir gamtoje. 2.1. Kurti saugią ir darnią aplinką sau, šeimai, bendruomenei ir gyvūnams (2.1.2.,2.1.3.,2.1.4.)
KŪNO KULTŪRA	2.Saugi elgsena buityje ir gamtoje. 2.1. Kurti saugią ir darnią aplinką sau, šeimai, bendruomenei ir gyvūnams (2.1.1.). 5.Pirmoji pagalba. 5.1.Atpažinti apsinuodijimo požymius ir suteikti pirmąją pagalbą apsinuodijus (5.1.1,5.1.2.,5.1.3.). 5.2.Atpažinti šoko požymius ir suteikti pirmąją pagalbą ištikus šokui(5.2.1.) 5.3.Atpažinti nušalimo ir šilumos smūgio požymius ir suteikti pirmąją pagalbą (5.3.1.)